СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методи та методика фізико-географічних досліджень»

Компонента освітньої програми — *вибіркова* (3 кредити)

Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Географія)
Спеціальність	014.07 Середня освіта (Географія)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Ковбінька Галина Дмитрівна, к.геогр.н.
Контактний тел.	+380509129028
E-mail:	g.kovbinka@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації – вівторок 13.00–14.30 (за попередньою домовленістю); Онлайн консультації – четвер 14.40–15.30

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основна мета дисципліни: ознайомлення студентів з основними методами фізико-географічних досліджень ландшафтних комплексів, оволодіння практичними навичками проведення зйомки території (на місцевості та за картою), формування вміння використовувати набуті знання при підготовці курсових, бакалаврських та магістерських робіт. Студенти повинні вміти у польових умовах провести зйомку території, користуватися гірничим компасом, складати робочі карти, читати тектонічні та геологічні карти.

Завдання

- Ознайомити студентів з основними методами фізико-географічних досліджень ландшафтних комплексів.
- Сформувати практичні навички проведення зйомки території (на місцевості та за картою).
- Навчити студентів користуватися гірничим компасом, складати робочі карти, читати тектонічні та геологічні карти.
- Розкрити методи дослідження геологічної основи, рельєфу, мікроклімату, ґрунтового і рослинного покриву та гідрологічних об'єктів ландшафту.
- Сформувати вміння виконувати елементарні польові дослідження компонентів ландшафту та складати відповідну документацію.
- Розвинути вміння пояснювати структуру, становлення, функціонування і динаміку ландшафтних комплексів, будувати комплексні ландшафтні профілі.
- Сформувати здатність здійснювати прикладну ландшафтно-індикаційну оцінку території для різних напрямів природокористування.
- Сформувати уміння використовувати набуті знання при підготовці курсових, бакалаврських та магістерських робіт.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ КОМПОНЕНТІВ ЛАНДШАФТУ	
Тема 1	Об'єкт, предмет і завдання курсу. Основні методи ландшафтних досліджень. Інформаційна база сучасної географічної науки
Тема 2	Методи дослідження геологічної основи ландшафту. Завдання, періоди і методи вивчення
Тема 3	Морфологічна основа ландшафту. Методи вивчення рельєфу
Тема 4	Мікрокліматичні спостереження в ландшафтних комплексах
Тема 5	Ґрунт як дзеркало ландшафту. Методи опису і картографування ґрунтового покриву
Тема 6	Методи гідрологічних досліджень річки, озера, болота і ґрунтових вод ландшафту
Тема 7	Геоботанічні дослідження ландшафту. Опис пробних площадок, екологічне профілювання і картографування рослинного покриву
МОДУЛЬ 2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ ЛАНДШАФТНИХ КОМПЛЕКСІВ	
Тема 8	Основні аспекти вивчення ландшафтних комплексів, їх структури, становлення, функціонування і динаміки
Тема 9	Прикладні ландшафтні дослідження: основні напрямки, періоди і методи

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Під час викладання курсу «Методи та методика фізико-географічних досліджень» залучається низка сучасних освітніх технологій, зокрема, польові методи досліджень, лабораторно-практичні заняття з обробки польових матеріалів, інтерактивні заняття (дискусійні групи, презентації, захист практичних робіт).

Форми організації навчальної роботи загальні (групові/індивідуальні, аудиторні/позааудиторні); конкретні (лекції, практичні заняття, польова практика, індивідуальна/групова консультація, виконання самостійних/індивідуальних дослідницьких завдань).

Під час вивчення курсу доцільно використовувати наступні методи навчання:

- словесні (лекція, бесіда з елементами дискусії, пояснення) — для проведення лекційних занять;
- польові методи досліджень (зйомка території на місцевості та за картою, робота з гірничим компасом, складання робочих карт);
- наочні методи (аналіз графіків, карт, схем, картосхем, таблиць, побудова схем) — переважно для практичних занять;
- лабораторні та практичні заняття з обробки польових матеріалів;
- усне обговорення-дискусія із презентацією основних положень;
- індивідуальні та групові завдання-презентації, захист практичних робіт;
- аналіз джерел і фахової літератури;
- самостійна робота у формі анотацій, презентацій та ілюстративних матеріалів.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного контролю: усні й письмові відповіді на питання, письмові відповіді на поточний тестовий контроль; перевірка виконання завдань (аналіз графіків, карт, схем, картосхем, таблиць, побудова схем, розв'язування задач тощо), ходу самостійної роботи, контрольні й модульні письмові роботи.

Тестовий контроль здійснюється за допомогою набору стандартизованих завдань

змішаного типу, які дають можливість перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма здобувачами, виміряти обсяг і рівень конкретних знань, умінь і навичок.

Самостійна робота виконується у формі анотацій, презентацій та ілюстративних матеріалів (у електронній формі, на паперових носіях), а також контрольних робіт.

Форма підсумкового контролю: залік в усній формі із відповіддю на теоретичні питання та виконанням практичних завдань.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою, де враховуються результати поточного, модульного та підсумкового контролю. За виконання лабораторних завдань здобувач може отримати максимум 30 балів (з них 5 балів — за самостійну роботу); за модульні контрольні — 30 балів (з них 5 балів — за самостійну роботу); за виконання самостійної роботи здобувач може отримати максимум 10 балів. За перший змістовий модуль здобувач може отримати максимально 40 балів, за другий — 20 балів. Підсумковий контроль (залік) — 40 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS): A (90–100) — відмінно, B (80–89) — дуже добре, C (70–79) — добре, D (60–69) — задовільно, E (50–59) — достатньо, FX (35–49) — незадовільно з можливістю повторного складання.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання, за умови, що кожна тема повинна бути здана хоча би на мінімальну оцінку. Роботи, які здаються невчасно без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Студенти повинні виконувати всі роботи самостійно, без допомоги сторонніх осіб чи використання заборонених джерел (у тому числі різних девайсів). При дистанційному навчанні або онлайн-тестах заборонено користуватися матеріалами, не передбаченими правилами проведення оцінювання (пошуковими системами, готовими відповідями тощо). У разі виявлення таких порушень роботи не оцінюватимуться, а результати анулюються.

Відвідування занять (лекційних і практичних, у тому числі польових) є обов'язковим. За об'єктивних причин (хвороба, академічна мобільність) навчання може відвідуватися індивідуально в онлайн-формі за попередження викладача.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- *допускається за умови* дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- *не допускається* використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- *додаткові обмеження чи вимоги* щодо використання ШІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.
-

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гродзинський М. Д. Ландшафтознавство: навчальний посібник. Київ: Знання, 2009. 397 с.
2. Гродзинський М. Д., Савицька О. В. Ландшафтознавство. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 319 с.
3. Гродзинський М. Д. Основи ландшафтної екології: підручник. Київ: Либідь, 1993. 224 с.
4. Гуцуляк В. М. Ландшафтознавство: теорія і практика: навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2005.
5. Гуцуляк В. М. Геохімія ландшафту: навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2004. 83 с.
6. Гуцуляк В. М., Максименко Н. В., Дудар Т. В. Ландшафтна екологія: підручник. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 284 с.
7. Міллер Г. П., Петлін В. М., Мельник А. В. Ландшафтознавство: теорія і практика: навчальний посібник. Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 172 с.
8. Геренчук К. І., Раковська Е. М., Топчієв О. Г. Польові географічні дослідження: навчальний посібник. Київ: Вища школа, 1975. 246 с.
9. Позняк С. П., Крайнюк О. С. Ґрунтознавство і географія ґрунтів: підручник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2019.
10. Природа Чернівецької області / за ред. К. І. Геренчука. Львів: Вища школа, 1978.